

KRYSTALLHEALING - AMATØRGEOLOGIENS DØD

-eller: en steinsamler lever heller ikke evig

av Jørn H. Hurum & Merethe Frøyland

«I naturvitenskapene oppstår mange villfarelser ved at man forveksler samtidighet med årsakssammenheng» (Spenerus 1687)

Interessen for stein øker. Vi ser det både på steinmessene, på Geologisk museum i Oslo og i det økende antall steinbutikker. Dette burde vi alle, geologer som amatørgeologer, glede oss stort over. Men når det skjer ved en fordomming er det kun bekymringsfullt.

Den magiske holdningen til stein er den delen av amatørgeologien som sprer seg raskest og alternative butikker dukker opp overalt. Hva gjør egentlig vi for å bekjempe denne kvasi-vitenskapen og undergravningen av geologien i samfunnet? Geologi har tross alt har vært en relativt edruelig vitenskap i 200 år.

Stadig hører vi om mirakuløse steiner: prehnitt mot nyre- og blæreproblemer, men den er også ideell for telepati og romvesenkontakt; kalsitt mot halsplager; forsteinet tre mot ufrivillig vannlating; thulitt forbedrer kalsiumopptaket og heler brudd, etc (Holm 1994).

De fleste vi har observert som er opptatt av dette er kvinner mellom 35 og 55 år, mens selgeren gjerne er en mann. Dette er et alvorlig tilbakeskritt for kvinnefrigjøringen. Dersom kvinner i fremtiden velger å tro på magi fremfor vitenskap, vil kvinnen ekskludere seg selv fra samfunnsdebatten hvor viktige avgjørelser skal tas. Hva kan være årsaken til at kvinner er mer opptatt av disse alternative behandlingene enn menn? Kvinner lider ofte av fysiske plager som den moderne lege-

vitenskapen ennå har vanskelig for å kvantifisere og helbrede. I mangel på noe annet tyr flere kvinner til alternativ behandling. Men fordi skolemedisinen ennå ikke har noe botemiddel fører ikke dette logisk til at alternativmedisinen fungerer. En annen årsak kan være at den alternative vitenskapen ofte setter "mennesket som helhet" og følelser i fokus, noe som kanskje appellerer mer til kvinner enn til menn.

Er alternativmedisinen mer styrt av profit enn skolemedisinen?

Vi må krevde de samme strenge kravene til dokumentasjon av virkning og bivirkning hos alternativ medisin som hos skolemedisin. Et argument vi hører ofte er at skolemedisin forandrer seg og er profitbasert. Ettersom forskningen blir bedre er det bra at medisinen utvikler seg og at leger ikke lenger driver med årelating. Skolemedisinen driver hele tiden produktutvikling og må foreta medisinske forsøk for å dokumentere virkning og bivirkninger av en medisin før den slippes på markedet. En krystallhealer kan bare servere noen historier krydret med egne erfaringer om helbredelse, uten dokumenterte forsøk. Med en anatomisk innsikt som ligger på et middelaldernivå i organforståelse og med en enkel forklaring på sykdommen der slaggstoffer og energibaner er to hyppige uttrykk, er profitten sikret. Her kan alle pengene gå rett i lomma på selgeren, ikke noe tilbake til forskning. De fleste mineraler (og fossiler) som brukes i healing er billige importvarer fra

land som Brasil, og avansen er enorm. Det siste "salgstrikset" er at kvartskrystaller med knust topp er mer effektive fordi de gir mer spredning av energien (les enda billigere og gir mer profit).

Er det så farlig at noen tjener penger på andres mangel på kunnskap i geologi ???

JA !!!! Folk kan faktisk dø av det !!!!

Eksempelene er mange: malakitt løst i vann mot ryggplager (Fet 1994), stein mot kreft i stedet for legebehandling (40% som har kreft har prøvd alternativ medisin, M i TV2 27.01.97), agatskiver som febernedsettende middel for barn (fått fortalt av en av de besøkende på steinmessa i Moss 1996).

Vi som fagpersoner er feige

Vi tar ikke opp kampen mot den alternative bevegelsen. Vi fnysrer litt og tenker at de får styre med sitt. I stedet burde vi være på banen hver gang aviser skriver om helbredende krystaller og skadelig jordstråling. Men det er jo ikke alltid like lett når massemedia favoriserer det fantastiske og de enkle svarene. Faren med oss som fagpersoner er at vi vet en del om det vi ikke vet og blir derfor mindre bombastiske enn de som har funnet "svaret". Fagfolk diskvalifiseres også ofte fra å mene noe om sitt eget fagfelt når det er diskusjon om alternative helbredelser som krystallhealing. I diskusjonsprogrammer i TV om alternativene er panelet ofte sammensatt av flere healere, personer som selv er blitt "helbredet" av alternativ behandling og kun en person som representerer naturvitenskapen. Det er klart at en diskusjon med et slikt utgangspunkt blir skjev. Vi som geologer (og også amatørgeologer) blir beskyldt for å være fryst fast i vårt dogmatiske verdensbilde, og for å ha fjernet alt det som har med mennesker og følelser å gjøre.

Fagfolk er også lite interessert i folkemeninger og diskusjoner i pressen, de vil heller drive med sin egen forskning. Dette er et problem, faktisk er fordelingen av midler for å drive forskning avhengig av politikk og dermed folks meninger og almindelse. Dette kan eksemplifiseres med Jaglands politikk der Norsk Forskningsråd bevilget millioner til forskning på homøopati, fordi Jagland påsto å ha blitt helbredet med homøopatiske midler av en sykdom han antagelig aldri har hatt (Waalder 1997, Aftenposten kronikk 5/10-1997).

Hvorfor er geologien offer for overtro og profitmakeri?

Geologer gir ikke alltid folk det de vil ha, vi kan forklare mange ting, men det å fortelle om en teori tar tid. Der hvor geologer trenger 5 års utdanning kan alternativbevegelsen gi enkle løsninger på et helgekurs. Det har ikke vært mye geologi i skolen selv om Norges økonomi er avhengig av Nordsjøens geologi. Men dette er i ferd med å endre seg gjennom den nye læreplanen for grunnskolen (L97).

Få mennesker forstår krystallvekst og at naturen kan danne disse fantastiske geometriske formene. «Denne må du vel ha slipt» har vi vel alle hørt, når vi viser en krystall. Tidsperspektivet i geologien er overveldende. Geologisk litteratur er ofte veldig spesialisert, det er vanskelig å finne gode populære bøker på norsk. Av de få gode bøkene vi har kan det nevnes Skjeseth (1995), Garmo (1995), Farndon (1995), og Dons (1996).

Er krystallhealing overtro ?

Hansen (1897:42) definerer overtro som « Strænget taget er mand kun overtroisk, forsåvidt han fastholder meninger, der er forældede i forhold til det bedste, som hans samtid byder ... » Overtro er altså tro mot bedre vitende.

Fram til 1600-tallet trodde man på de magiske virkningene hos stein, faktisk var kunnskapene om dannelse og systematikk på mineraler og fossiler fortsatt en stor uløst gåte. Den gangen var ikke dette overtro men den beste viten samtiden hadde. I dette vakuum av kunnskap kunne driftige forretningsfolk og mer eller mindre selvlærte «eksperter» gjøre penger. Dette var et stort marked der hver stein hadde sine egenskaper og alle var så klart ekstremt sjeldne (se Hurum & Cortese 1995).

Den innbitte autoritetstroen frem til 1600-tallet gjorde det umulig å mene noe annet enn autoritetene hadde ment i årtusener. Et godt vitenskapelig argument frem til 1600-tallet var enten at det sto i Bibelen, eller at Aristoteles hadde fortalt det, så Plinius, så Avicienna, så Albertus Magnus osv. (se Hurum & Cortese 1995). Fordi historiene var så gamle eller var blitt gjentatt så mange ganger

måtte de jo være sanne. Dette møter vi også som argumenter i dag blant tilhengere av alternativbevegelsen. Vi har flere ganger hørt « jeg har lest det i mange bøker om healing, derfor må det jo være sant».

På midten av 1600-tallet forsvinner de første magiske egenskapene til steinene. Dette er egenskaper som veltalenhet, rikdom, usynlighet osv., altså ting som ganske enkelt kan sjekkes og dermed avkreftes. Men de medisinske egenskaper til steinene, og edelsteners endring av utseende som følge av bærerens sykdommer brukes helt opp til 1800-tallet før de blir motbevist (Garboe 1915; for eksempler se Hurum & Cortese 1995).

Når all denne overtroen dukker opp igjen i dag er det mot bedre vitende, vi har kjent til de fleste av disse historiene gjennom 2000 år (siden Plinius *Historia Naturalis* fra ca. 77 e. Kr.), men alle helbredelses historiene ble forkastet som uvitenskaplig allerede for 350-150 år siden. Krystallhealing er tro mot bedre vitende og må derfor regnes som overtro i følge Hansen (1894) definisjon.

Det vi ser i dag av fordumming og antivitenskap som kommer inn i geologimiljøet er en katastrofe for det som har blitt bygget opp av vitenskap de siste 200 år. Vi kan ikke la dette skje uten å ta til motmæle !!!! La oss en gang for alle definere krystallhealing der den hører hjemme. Dette er en overtro og har ingen ting med vitenskap å gjøre. Det er viktig at vi her skiller mellom vitenskapen geologi og overtroen/antivitenskapen krystallhealing.

Vi har som en avslutning laget en liste over typiske trekk ved den alternative bevegelsens argumentasjon. Ta et hvilket som helst ukeblad eller postordrekatalog, eller prøv å diskutere med en som tror på healing og du kan følge min kryssliste.

Sjekkliste for å se om et produkt eller en helbredelsesmetode er kvasivitenskaplig:

- god effekt, virker alltid
- helbreder vanskelige sykdommer (også de skolemedisinen ikke klarer)
- hjelper for mange ulike sykdommer

- alltid ufarlig og uten bivirkninger
- naturlig
- hjelper kroppen til å helbrede seg selv
- selger har alltid en god, nær historie
- alltid en enkel forklaring på sykdommen
- hjelper ditt eget immunforsvar
- mangel på anatomisk innsikt
- mange rare uttrykk
- forklares ofte med feilaktig bruk av kvantefysikk eller annen naturvitenskap
- alltid helhetlig
- aldri testing og utprøving som holder mål
- ofte en guru inne i bildet
- fiendebilde til skolemedisin
- veldig seriøse
- krakilske ved kritikk
- kommuniserer på følelsesplanet - fornuft virker ikke
- alltid er det det som vitenskapen ikke kan forklare i dag som er forklaringen på fenomenene

Referanser

- Dons, J. **1996**. Oslostraktenes geologi med 25 turbeskrivelser. Vett og Viten, Nesbru. 207s.
- Farndon, J. **1995**. Damms store bok om jorden. *N.W. Damm & Søn, Oslo. 192s.*
- Fet, Ø. **1994**. Blant armod og edle mineraler. *Norsk Husflid, 1, 39-40.*
- Garboe, A. **1915**. Kulturhistoriske studier over ædelstene. Med særligt henblik paa det 17. aarhundrede. *Gyldendal, København. 274 s.*
- Garmo, T., T. **1995**. Norsk steinbok. *Universitetsforlaget, Oslo. 300 s.*
- Hansen, O. **1897**. Filosofien i Danmark i det 18. og 19. aarhundrede. *København.*
- Holm, J. **1995**. Krystallenes univers. *Hilt & Hansteen, Oslo. 329 s.*
- Hurum, J. H. & Cortese, G. **1995**. La Minera del Mondo. En steinbok fra 1585. *Stein, 1, 5-30.*

Skjeseth, S. 1995. Norge blir til. Norges geologiske historie. Chr. Schibsteds Forlag, Oslo. 75s.

Spenerus 1687. De gemmis errores vulgares.

Waalder, T. 1997. Den alternative medisin i Norge 1997. Aftenposten kronikk 8/10-1997.

Paleontologisk Museum
Sarsgate 1
N-0562 Oslo
Norway
tel.4722851655
fax.4722851810

Amatør - Hobby

"En amatør er den som dyrker en kunst eller en vitenskap eller en idrett som hobby, uten å ha den som yrke."

"Ordet hobby kommer fra engelsk og betyr egentlig kjepphest. Det er å ha en yndlingsbeskjeftigelse, særlig på fritiden."

Begge definisjonene er fra Gyldendals store konversasjonsleksikon.

Ordet amatør blir ofte brukt i nedsettende tyding, jamvel om det egentlig er berre positivt. Når det blir starta hobbyklubbar blir "amatør" ofte brukt i namnet på klubben. Utan at dei veit om det set medlemene ein standard for verksemda i klubben som dei ofte ikkje greier å leva opp til. Steinklubbar til dømes brukar ofte uttrykket "amatørgeologisk" i namnet på klubben. Medlemene er nok ikkje klar over at det er stor skilnad på å ha mineralogi som hobby og det å ha steinsamling som hobby. Ein amatørmineralog treng eigentleg ikkje å samle på mineral, medan ein mineralsamlar kan ha fleire tusen ulike mineral utan at han er amatørmineralog.

Amatørmineralogen må veta korleis minerala ser ut for å dyrke hobbyen, men det kan han lære i eit mineralmuseum. Som oftast har han mineral-samling sjøl, det var slik interessa for mineralogi oppsto.

Dei fleste av medlemene i "amatørgeologiske" klubbar blir aldri amatørmineralogar. I "Norges mineraler" av Henrich Neumann kan ein finne namna på mange amatørmineralogar. For dei var det ein heider at dei vart kalla amatørar. Dei dyrka verkeleg hobbyen og dei sette seg godt inn i det som hadde med mineralogi å gjera.

Det kan godt hende at eg stikk handa inn i eit verkeleg kvakbol når eg påstår at det er meir i samsvar med det som er verkeleg om ein rett og

slett kallar dei amatørgeologiske klubbane for steinklubbar. Dei få amatørane vi har vil sikkert kunne leva med det namnet.

Driva 20/11-1997, Tor Witsø

Leserannonser

Bok. Vi får stadig spørsmål om vi kan skaffe boka "Gem & Chrystal Treasures" av Peter Bancroft. For 43. gang. **Det kan vi ikke!** Det er tomt slutt, forbi fra oss. Har det seg slik at noen likevel har et eksemplar å bli av med, - lei hele boka kanskje, - det er jeg, så ta kontakt med Nette Madsen på tlf 35 07 74 02, hun vil bli meget glad.

Eller skriv til Mineralogical Record, Mowry Place, Tucson, Arizona, USA, jeg mener bestemt at de har noen liggende.

red.

Mottatt pr. telefon noe vi forøvrig liker sånn passe fordi vi lett roter bort løse lapper eller aviser hvor vi noterer slikt. Skriv eller fax, men la gå for denne gang:

2 Fasettislipemaskiner, en Imahashi, ubrukt og en Lee, selges p.g.a. sykdom. Pris kan diskuteres. Ta kontakt på telefon 69 34 25 13 kl.18-20.

Messer

Collector

heter messa for litt av hvert; frimerker, mynter, telefon kort, fossiler og mineraler. I Praha 11.-13./1998. Nærmere opplysninger kan du få ved tlf.

00420/2/261 063, 2423 4274

Eller kanskje de spanderer en annonse, følg med. Pressemeldinga er ihvertfall for lang til at vi bringer den, - gratis.